

Asia: VN/13732/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta ja toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SOSTE kiittää lausuntopyynnöstä.

SOSTE ei kannattanut hallituksen esitystä sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta (528/2025), jolla säädettiin yli 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilusta. SOSTE totesi esitystä koskevassa lausunnossaan, että sen sijaan, että rahaa kanavoidaan Kela-korvausten kautta yksityiseen terveydenhuoltoon, resurssit tulisi kohdistaa hyvinvointialueiden rahoitukseen ja sitä kautta julkisen perusterveydenhuollon vahvistamiseen. Näin ollen SOSTE ei myöskään kannata malliin esitettäviä laajennuksia.

SOSTE peräänkuuluttaa pitkäjänteistä julkisen perusterveydenhuollon kehittämistä, jotta vähenevät resurssit saadaan järkevään, vaikuttavaan ja kustannusvaikuttavaan käyttöön. SOSTE katsoo, että kiireettömän avosairaanhoidon hoitotakuu tulee palauttaa 14 vuorokauteen myös yli 23-vuotiaille hoitoonpääsyn nopeuttamiseksi sekä hoitoonpääsyn sosioekonomisen ja alueellisen eriarvoisuuden vähentämiseksi.

Kela ja TLH seuraavat ja arvioivat valinnanvapauskokeilun onnistumista monimenetelmällisesti. Kokeilun ensimmäiset tutkimustulokset osoittavat, että 65 vuotta täyttäneiden yksityisen terveydenhuollon lääkärikäynnit lähes kaksinkertaistuivat kokeilun alettua. Valinnanvapauskokeilun mukaisia palveluita ovat hyödyntäneet eniten suurituloisimmat 65 vuotta täyttäneet. Tuloluokkien suhteelliset erot yksityisten yleislääkärikäyntien määrissä eivät siis näytä kokeilun myötä tasaantuneen siitä huolimatta, että kokeilun lääkärikäyntien omavastuuosuus vastaa julkisen perusterveydenhuollon asiakasmaksua. Eniten palvelua hyödynsivät kaupunkilaiset. Kokeilu ei tutkimuksen mukaan ole havaittavasti vähentänyt 65 vuotta täyttäneiden julkisen perusterveydenhuollon kontakteja järjestelmätasolla 50–63-vuotiaisiin verrattuna, vaikka mallilla tavoiteltiin julkisen terveydenhuollon kuormituksen keventämistä.

Ojanen Minttu
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry